

Pom haj Bóh!

Syli spéval,
Pilnje dželał,
Strowja će
Swójny statek
A twój swjatoł
Zradny je.

Za slaw spróchny
Napoj móchny
Lubosé ma;
Bóh pak swérny
Pręz spar měrny
Čerstwość da.

Njech ty spéwal
Swérnje dželał
Wśedny dny;
Džení pak swjaty
Duši daty,
Wotpočn ty.

Z njebjes ma
Njech či khma
Ziwnosć je;
Ziwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew će! P

Sserbske njedželske lopjeno.

Wudawa ho sōzdu žobotu w Ssmolerjež knihczischczerni w Budyschinje a placzi jchtwórtlētnje 1,50 hr.

19. njedžela po swjatej Trojizy.

Ies. 55, 8 a 9.

Je satkadna wěrnosć našcheje kscheczijanskeje wěry, so Bóh wschitko widzi. Žadyn šlepy wužud, kiž na jeneho sbože a wjehele, na drugieho njesbože a śrudobu sezele, ale morewé sakonje pschirodę, po kotrychž ho wschitko stanje, njeftneža nad nami, ale Bóh tón knjes. Wschitko stanje ho po Božej woli, psches Božu móz. Bóh je, kiž lóft a wětry wodži, tež wschitke mrózezele Bóh wodži historiju ludow, kaž žiwjenje kózdeho jenošinweho człowjeka. A schtož Bóh czini, wscho dorbe je. Wón wschak je wscheinomudry, haj wón je luboſez; tehodla njemóže żane druhe myžle měcz, hacž myžle měra a sboža, a wschitko dyrbi k našchenmu lěpschemu žlužicž. Kaf fražna je tutu wěra! Wona pozylni a směruje, troschtuje a wobsboži wutrobu, wona wośmije śrudobje jeje hórkosć, wobeżežnosćam iich žahodło a kamo žmijerci jeje strozele. Derje temu, kiž to wěri; tón je derje skhowany we wschitkach wichorach a njevjedrach živojeho žiwjenja. Kaf k wobżarowaniu pak žu eži, kotsiž tutu wěru nimaju: Woni nimaju żaneho schkita pscheziwo schumjazym žolnam horjow a njesbožow, staroſezow a mışi. Žadyn džiñ njeje, so wjele wot nich — a to runje eži najlěpschi — do sadwělowanja sapadni.

Masch ty tutu wěru, luby ežitarjo? Je wona we twojej wutrobie tjuwěrdze ſaložena? We našchim ežazu khabla wschitko, niz jenož w politiskich a hospodařskich naležnosćach, ale tež we nabožinskich wěrnosćach. Iich wjele wojuja tež pscheziwo wěrje do Božego wodženja a pytají jako njevěrnu dopokasacž. A my njevnózemny přečz, so wopravodze to a tamne po sdaczu pscheziwo tutej wěrje žwedeži, a tehodla wobeżežuje w našchich dnjach to

praschenje: kaf suježe ho to s našczej wěru do Božeho wodžerja? wjele wutrobow. Wěscze žy tež th ho husto tak praschal a th žadasch žebi po jažnym wotmolwienju. W našchim teſcze datwa jo Bóh žam.

Moje myžle nježu washe myžle a washe pucze nježu moje pucze, praži tón knjes.

W tuthch žlowach našcheho Boha wupraji ho

1. hórkia wěrnosć,
2. sbóžna wěrnosć.

1. So Bože myžle s našchimi myžlemi husto psches jene nježu a so žu Bože pucze husto zyle hinasche, hacž te, kotrej chzemny mihi hiež, to nichto přečz njemóže. Hdyž na rjanym dniu psches pola a hona džem, dha wušnajemy s psalmistom: Knježe, kaf žu troje skutki tak wulke a kaf je jich tak wjele. Th žy je wschitke tak mudrje wustajil. Ps. 104, 24. Ale hdyž potom wiźimy, kaf trajne wojowanje wo žiwjenje w pschirodze knježi, kaf to žylujsche to žlabjsche podukycz pyta, kajke wupusczenje njevjedra, powodzenja a semjerzenja dokonjeja, dha wotuczi w naž to praschenje: Stanje ho to wopravodze psches Bože wiedzenje? Je to mudrje wustajene? Abo spomí na historiju Božeho wiśwoleneho luda. Tačo běsche Bóh Israelske džeczi s Egyptowſteho wotroczkowſtwa wumohł, dha žu žebi wěscze myžili: nětt powiedze wón naž na runym pucžu do kraja, kotryž je wótzam žlubene. Ale schto ho sta? 40 lět dyrbjachu w puſčinje pschebywacž, a wot wschitkach, kotsiž běchu s Egyptowskeje wuežahnysi, žu jenož 2 do žlubjeneho kraja pschischi. Spomí na to, schtož je ho w poſledních lětach w našchim ludu ſtało: na tu wójnu, kotaž je sa jich wjele źamjeń pohórschenja a nastorka; — kaf móžesche Bóh tutu žalostni wójnu pschidacž? Nježu wón jej

fadžewac̄ dýrbjal? A poroženje našeho luda. My běchmy twjerdze pschehwědeženi, so budže Boh nam dobyče dac̄, dokelž je našha wěz prawa. A hdv̄ dýrbimy nět̄ tež pschidac̄, so je našch lud dopokala, so dobyča hódn̄ ujeje, kū dha našti dobyčeřsz̄ nejepscheczeljo lěpsche dyžli my? Jendželzenjo, kotsiž njejsu kaž něhdv̄ Herodas̄ch džeeži jeneho měsia, ale wjele stothaz džeeži psches hlód morili; Amerikansz̄, kotrechž pschiboh je mamon; Franzowsojo, kotrechž hidženje žaných mjesow nima? Boh dýrbi tola wschitko po prawdze widžec̄. Ja wěm, so je jich wjele, kotsiž s tajkimi a podobnimi myškemi hwoju duschu pschematruja. Schto praji Boh k temu? Wón praji: Moje myšle njejsu wasche myšle a wasche pucze njejsu moje pucze. To je wěrnosz̄, ale jara hórfka.

Abo hladaj do živjenja ſenotlitvých ludži. Tu leži mlodženž na dolhim czežkim khoroložu. Žadhn̄ lěkar̄ njeje jemu pomac̄ mohl. Tydžen̄ po druhim, měhaz̄ po druhim je ho minyl. Kóždy džení je nowe bołoscze pschinježl. Nět̄ je wón wschon̄ wožlabjeny. A tola wižy wón na živjenju, chze tak rad̄ ſaſo žitv̄ byc̄. Vého pschewuſui hladaja jeho hweru, ale woni wiedža, so je wschitko podarmo; po libym khorym je kmjercz hwoju ruku wipſchestrēla ale móže híſheče dolho trocz, so ho jeho dót̄nje. Móžesč ho džiwac̄, hdv̄ ho prascheja: Czeħodla njewumóže Boh jeho s tuteho hubjenſta, hdžez̄ je živjenje jemu a nami njež wulki čeža? A tam bydli ſtara wowlka, nadawki hwojeho živjenja je dalno dokonjała, nět̄ je sprózna a živjenja ſyta, a žada ſebi horzo precz ežahnuč a k hwojemu Ssbóžníké híž; ale wona dýrbi žiwa wostacz a dýrbi docžakac̄, so jeje lubowané džecžodžec̄ w psche živjenja wumrje. To je tola zýle psche-ežiwo našchim myšlam. Po našchim myšlach dýrbjalo tak ho ſtac̄, so ho pobóžnym derje wiedže a bjesbóžnym hubjenje. Ale schto widžimy husto? Bjesbóžni kū w ſbožu a wježelu žiwi, a pobóžni dýrbja wjele ežerpicz̄; prawo podleži a njeprawda dobydže. Nejeh je doſč tajkich pschikledow. Schto praji Boh k nim? Wón praji: „Moje myšle njejsu wasche myšle a wasche pucze njejsu moje pucze“. A my dýrbimy pschidac̄, so je to wěrnosz̄, ale hórfka, a nam padnje husto ježko, so do teho podac̄. Niz njež džeeži plakaja hórké žvly, hdv̄ ſtarſki hinač chzedža a činja hac̄ woni jo ſebi pscheja, ale tež doroseženym chze wtroba ho ſamač wot ſrudobu, hdv̄ kū Bože myšle druhe hac̄ jich myšle a Bože pucze hinasche hac̄ te, kotrež chzedža woni híž.

Ale czeħodla ſteja ſebi Bože myšle a pucze a naſche tak na-pschežiwo? Tež na tuto praschenje dawa nám Bože ſlowo hórké motmoſtvenje. To je plód hrécha, s kotrejž ludžo tak husto lohkoſmyšleni rajfaja. Jakó Boh člowjeka ſtwori, dha chyžsche wón, so kū jich myšle a pucze s jeho myšlemi a pucžemmi psches jene. A tak běſche w paradiſu. Ale jakó Hadam a Ževa do hrécha ſwolischtej, dha dželihu ho jich a Bože myšle a pucze, a nět̄ píceži ta hórfka wěrnosz̄: moje myšle njejsu wasche myšle a wasche pucze njejsu moje pucze, praji tóni Knjies. O spósnaj liby kſhesčijano: psches naſchu winu je ho to ſtało. Nepraj, hdv̄ Boh eže hinač wiedže, hac̄ ty chzesch: Boh je nje wopuschčil, abo žadhn̄ Boh njeje, hewak njeby ho to ſtało; ně, podaj ho do Božich myšlow, dži po Božich pucžach, hdv̄ tebi tež czežko padnje. A wopomí, so njeje jenož hórká a wěrnosz̄, so kū Bože myšle druhe a Bože pucze hinasche hac̄ twoje, ale so je to tež s bōžn a wěrnosz̄.

2. Haj, Bohu budž džak, so njejsu Bože myšle naſche myšle a naſche pucze Bože pucze. Pschetoz̄ potom býchmy najhubjenſchi mjes wschitkimi ſtworjenjemi byli. Boh wschaf by pschestał Boh byc̄, by nam njeromomným člowjekam runy byl a my býchmy wěčniye ſhubjeni byli: nichtó njeby nam pomhac̄ mohl s naſcheho hubjenſta. Tehodla praju ja: je sbóžna wěrnosz̄, so naſche myšle a pucze njejsu pschesjene s Božimi myšlemi a pu-

čzemi. A Bože myšle a pucze njejsu jenož hinasche hac̄ naſche, ale kū tež wýschsche, tak wjele wýschsche hac̄ kū njebjeha wýschsche dyžli ſemja, potajkim njewurjekniwe wýschsche. To ho ſa naž kſhesčijanow po prawym ſamo wot ho ſroshmi. My czeħlo-wjekojo widžimy wschaf jenož, ſchtož je psched wocžomaj, a my wěm se hwojeho ſhonjenja, tak husto kū naſche myšle a pucze zýle wopacžne. Boh pak je wschowědomny, wschewomudry, wón wě wjele lěpje hac̄ my, ſchto k naſhemu lěpſchemu ſkuži a wón ſnaje tón prawy pucz, kotrež k naſhemu wěrnuemu ſbožu wiedže. Schto pak je naſche wěrue ſbože? To je ſbože naſcheje nježmjerneje dusche, ta wěčzna ſbóžnosz̄. My njejsimy k temu na ſemi, so kúh tu wježeli a ſbóžoni, ale so jumu ſbóžni budžemy. Ale husto ſabudžemy to, a many hwoje ſeniske ſbože ſa to najwažniſche abo měnimy, so móže ho naſche czežne a wěčzne ſbože ſjednocžic̄. Ale Boh wě, so to ho njeħodži, so tu husto kruše: pak -- pak placži. A duž chze Boh naž tón pucz wjescz̄, kotrež k naſhemu wěrnuemu wěčnemu ſbožu wiedže. Nejehas̄ th tu tón pucz híž? Njedýrbis̄ th ho Bohu džakowac̄, so njejsu jeho myšle twoje myšle a twoje pucze jeho pucze. Wěscze, husto je Bože wodženje džiwne, so my je ſroshnicz njemóženij. Ale wopomí, so je Bože wodženje podobne drohotnemu rubej. Na blidnym boku tajkeho ruba widžis̄h lute nitki, kotrež po ſdacžu hjes̄ porjada tam a ſem leža, ale na prawym boku je s tutých nitkow krafzny wobras w najrijeñſich barbach naſtał. Tak widžimy tež my pschi Božich wodženjach husto mohl rjez ſpódnym bo, ale druhdy počaze Boh nam tola krafznosz̄ a mudroſc̄ hwojich myšlow a pucžom. Spomí na Žofesai. Jakó bě wón wot hwojich bratrow jako wotročk pschedath, jakó bě wón psches bješbóžnu žónsku w Egyptowſkej do jaſtwa ežižnjeny, dokelž jeje hréſhne žadanje wopokaſa, dha drje tež njeje Bože wodženje ſroshmil. Ale poſdžis̄ho je wón pósnał, tak derje je Boh s nim činił. Psches tajke džiwne wodženje je wón ho wuežiſežil wot wschelakich hroſních njeſocžinkow, je hwojeho nana a bratrow wuſhovalaſ wot žalostneje kmjercze psches hlód a my wěm, so buchu psches to Israelske džeeži do Egyptowſkeje wiedžene, hdžez̄ buchu wulki lud, kotrež je Boh poſdžis̄ho ſa ſtvořiſtud wuſtoliſt. Abo spomí na Žeſužowé czeřpjenje a wumrjecze. Hdž býchmy jakó jeho pscheželjo pod jeho kſhižom ſtali, my býchmy runje kaž jeho wuežomniž ſatorhnjeni byli a býchmy s nimi ſkoržili: my ho nadžiachmy, so budže Israela wumóz a nět̄ je wón jato ſloſtnik wumrěl. Ale nět̄ myſlamy s Pałowom: O kajka hluhobofsc̄ teho bohatſta, woboje teje mudroſc̄e a wědomnosc̄e Božeje! Nět̄ wěm, psches hwoje czeřpjenje a wumrjenje je naſch Šbóžnik do ſwojeje krafznosc̄e ſaſchol a je naž wumohł wot wschitkich hréchow, wot kmjercze a wot czeřtowskeje možy. A njejsy tež ty hížom ſhonił, tak derje běſche, so njejsu ho twoje nadžije, na kotrechž twoja wtroba něhdv̄ wýſasche, dopjelnile, so njejsu ho twoje wotmyšlenja, wot kotrechž th něhdv̄ měnjeſche, so ſbože twojeho živjenja wot nich wotwizuje, tebi radžile! A hdv̄ nam tak někotre myšle a tak někotry pucz naſcheho Boha potajený wostanje, jumu budžemy je w ſwětle pósnač̄ a budžemy ho džakujo a ſhwalujo tež ſa kſhiž a ſrudobu wuſnac̄: njeje jenož hórfka ale ſbóžna wěrnosz̄, so Bože myšle njeběchu naſche myšle a naſche pucze Bože pucze. Duž nječižn ſwoje doverjenje preč. Hdž Boh jo hinač čini, kaž ja chzu, dha činju ja, kaž wón chze, a 'mój wostanjenioj dobrej pscheželaj. Khođ te pucze, kotrež Boh tebje wiedže w tej wěſtoſc̄i: Bože pucze kū pschezo dobre a prawe; hac̄ wiedže džiwne pucze mje jeho móz, mje domoj njeje rucze psches džení a nőz. Pschetoz̄, tak wjele wýschsche njebjeha kū dyžli ſemja, tak tež kū jeho pucze wýschsche dyžli naſche pucze a jeho myšle dyžli naſche myšle. To je ſawěſcze wěrno. Hamjet.

Swjaski laikow zyrfwje a wólby.

Swjaski laikow zyrfwje (Volkskirchlicher Laienbund) je to sjednoczenistwo zyrfwiniszny smyžlenych čłowiekow, kotrež bo nětke wožebje s tymi nusnymi a ważnymi praschenjemi zyrfwje sabera. Ta nusa zyrfwje a naschego čaža je tuto sjednoczenistwo swjedia. Wožarowacž dyrbimy, so je jich hischeze wiaz wožadow, w kótrychž bo to sjednoczenistwo sažydlicz ujemóžesche. Chto je na tym wina, liwkoſcž wožadnych abo to stare wožlakowanje naschich ludzi, wot wscheho, chtož sjednoczenistwo, towarstwo rěka? Ssobu to přenje žadanje naschego čaža pak je, so bo sjednoczenja cži, kiz to žamžne saſtawaju, potrjebaju, wužiwaju, podpjeraju. To tola runje naschi ratarjo nashonja k hwojej schlodze nětke w hospodařskich praschenjach. Ratarjo njeſju sjednoczeni do zyfka, tehodla tež w tuthm čažku, hdzej zyf, sjednoczenistwo, saſtadowanie, licžba roſriža, teho wliwa nimaju, kotrehož potrjebaju. Runje tak pak je to w zyrfwiniskim, a runje tak s tym zyrfwinym swjakom laikow! S wulkeho džela žu to ratarjo, kotsiž tu naſdala steja.

A nětke žu wólby psched durjemi! Džen 14. novembra pónedženy wolicz do ſakſteje ludoweje komory. Ale koho? Jako ſchesczenjo a zyrfwiniszny čzenuh tola jenož wolicz tých, kotsiž ſchesczenjo žu a zyrfkej ſaſtupuju. Duž je bo ſpominjene sjednoczenistwo pola 4 politiskich stron ſakſteje napraschowało, kajkeho ſtejnischeža w tuthch wězach mazu; pola ujewotwižnych bo njeje hafle wopraschało, dokelž žu tueži wuſtup ſ zyrfwje ſa hežlo ſčinili. K titemu hežli pschipadnu duž tež wſchitzh, kiz hóž ujewotwižnym dadža! Móže to ſchtó, kiz je kſchesczan a duž ſebi zyrfkej hischeze něſchtu woži?!

Podamh tu te praschenja, s kotreymž je bo naſpominjene towarzystwo wobroczilo na němsko-nazionalnu, němsku ludowu, němsku demokratiku a ſocialdemokratiku ſtronu. Tute 11 praschenjow wobſhimnu te najwažniſche dypki, wo kotreymž bo mjes ſtatom a zyrfwju dojednacž dyrbi, kotrež pak žu ſ dobom te praschenja, s kotreymž bo kóždyjen ſenotliwych ſaberačz dyrbi, so by doroshyml, wo kelsko bo do zyfka nětke jedna, hdzej bo wo zyrfwi a jeje pschichodze rěči. Tute 11 dypkov žu tak te wiaz hacž 300 000 wólbokhmanych wolerjow, kotrež do tuteho swjaska ſkluscheja, ſa hwoje ſčinili.

1. Žadamh ſebi, ſo bo te psches wulkoſtatnu wuſtawu (Reichsverfassung) evangelskej zyrfwi ſwěſczenje prawa psches krajne ſakonje na žane waſchnje ujepſchikrōča.

2. Žadamh ſebi, ſo bych ſo wotſtronile te poſtajejnja ſakſteho pschekhodneho ſchulſteho ſakonja, kotrež njeſju psches jene ſ wulkoſtatnej wuſtawu. a) § 2, 2 ma bo ſběhnež a nabožina ma bo po ſaſadach wulkoſtatnej wuſtawu poſticež; b) tym, kiz maja prawo wožehnjenja džecži, nježmě bo psches tuſrajne ſakonje abo druhe poſtajenja to prawo pchikrōčicž, ſ kotreymž móža ſebi ſjawne ſchule hwojeho wěrywusnacža žadacž; c) dyrbyja dovolene bycz privatne ludowe ſchule ſa nabožne mjeñſchin w myſle art. 147, 2 wulkoſtatnej wuſtawu.

3. Žadamh ſebi, ſo bo ſa wólby do radow starskich wſchuďom psches ſakon tajna pschimēra wólb (geheime Wahl mit Verhältnismahlsystem) poſtaji. Kóždy nan a kóžda macž ma wólbokhmanoscž. Šapiž wólbokhmanych starskich ma bo wupožicž. Ssebi tón ſapiž wotpižacž, dyrbi kóždemu dovolene bycz.

4. Žadamh ſebi, ſo bo nježeli kaž zyrfwiniskim hwyedże njam waſchnjo ſakoniſzny pschipoſnatych hwyedžerjow ſakhowa.

5. Žadamh ſebi, ſo bo zyrfwinym wožadam to prawo, ſo maja žame poſrjebnisheža, ujewobmiesuje a ſo bo tež na druhiſh poſrjebnishežach zyrfwiniskim ſhovanjam njeſadžewa.

6. Žadamh ſebi, ſo stat to, ſchtóž ma zyrfkej prawo, ſebi wot ſtata žadacž, zyrfwi ſaruna tač, kaž ſebi to prawo, dobre poczink a ſozialna pschifluſchnoſež žada, a ſo bo pschi poſtajenju tuthch žadanjow doſpołnje na nětčishe woſtejnoſež w placzisnach a pjenjeſach džiwa. K ſlužbym doſhodam duchownych ma ſtat pschiplaczoſacž, tač ſo duchowni runych doſhodow ſ tymi ſtatumy ſaſtojnikami maja, kotsiž žu ſ nimi jenakeho wuwočzenja měli, a to tač doſho, doniž to dželenje njeje wuprajene.

7. Žadamh, ſo bo finanzielna ſamostatnoſež krajneje zyrfwje a zyrfwinych wožadow ſwěſci a ſo bo ani krajnej zyrfwi ani wožadam njeſadžewa, wužiwacž to jím psches wulkoſtatnu wuſtawu a wulkoſtatne ſakonje ſwěſczenje prawo dawkiſberanja.

8. Žadamh, ſo bych ſo te zyrfwi njeſcheczelne poſtajenja ſakſteho ſakonja wo wuſtupje ſ zyrfwje ſběhnežle. Prawo wuſtupa ma bo na wſchui ſtarobu woſmiesowacž. Prjedy hacž ſo placzaze woſſewjenja ſa wuſtup pschijumu, dyrbi bo wo tym duchownemu, do kotrehož wožady wěz ſluſcha, powiſeſz dacež.

9. Žadamh ſebi ſ kulturneho ſtejnischeža, ſo by bo kaž pschi ſapížanju wožobinſtich naležnoſežow, tač tež pschi liczenjach luda ſapížalo, kajkemu nabožnemu ſjednoczeniſtvo ſchtó pschifluſcha.

10. Žadamh, ſo bych ſo w jaſtwach, ſhorowinach a ſjawnych wuſtawach žadanja po Božich ſlužbach a duchownym ſaſtaranju wot ſtata a gmejný dopjelnile.

11. Žadamh, ſo zyrfkej ſa hwoje kſchesczanſke ſkutkowanje hwoju polnu ſwobodnu woſkhowa a ſo bo ſkutkam kſchesczanſkeje ſuboſče žanych ſadženlow ujepſchihotuje.

Zyrfej a ſtat.

Wólby do ſakſteje ludoweje komory ſo 14. novembra wotměja. Wot teho, ſak wupadnu, wotwiſuje wjele, hdzej tež niz wſcho, ſa kſchesczanſku zyrfkej. Kajke ſtejnischežo wěſte stron ſeſtivizh k zyrfwi mazu, bu tež ſaſo w tuthch dñiach psches jenu po wiſeſz uoſwinow roſjaſnjenie. Bě to rěč ſo jenej wólby. Wolicz bě jenož temu dovalene, kotrež bě ſ zyrfwje wuſtupil.

A podobne, ně hóſche je to, ſchtóž bo ſ Neuköllna, pschedměsta Barlina, psiche, hóſche tehodla, dokelž bo tu džecži ſa wotpohladu politiskich ſtron wužija. W Neuköllnu wotměchu ujewotwižni ſocialdemokratojo na haſach demonstraziyu pschecžitwo nabožinje w ſchulach a to ſ džecžimi. Njebe wſchaf jich jara wjele woždženikow, tola wutroba žarowasche, hdzej te ſto džecži woſlada, wot ſobuſtawow „Sswobodneho ſocialiſtiskeho ſjednoczeniſtwa“ w ſtarobje wučomza hacž dele tym malym, kotsiž hischeze njeſhu daloko wot kólebki pschischli. Wſchě tute ežinjachu demonstraziyu, abo ſlepje, ſ tuthmi bu demonstraziya ežinjena. Jedyn wožomilétny pachoł njeſcheczelne ſchecet czahom napížmo: „Precž ſe hěmi teje nabožinu!“ W ežahu džechu holežki, kotrež běchu hwoje ſlanki ſobupſchinjeſſle; holežata mějachu druhe rajki ſobu. A psched tuthmi pschipoſlucharjemi rěčezhe potom ſnath Adolf Hoffmann. Tutón ſkóńči hwoje rěč woſlajzh: „Precž ſ pschitwěru! ſſlawa ſwětnej ſchuli!“ Džecži, tač bo psiche, pschifleskowachu wjeſeſe a woſlachu ſobu hwoje ſlawa! — Šchtó to tomule prajish?

Zyrfej a ſtat! Pod tuto napížmo ſluža tač prawje tež ta zyfka wěz zyrfwinich dawkow, doſhodow, ſ jenym ſłowom: pjenjeſe ſaloženje zyrfwje. Je to wobožna wěz a tež ſrudna, ſrudna wſchelaſtich pschicžinow dla, mjenje je to ſtrachna wěz. Pschetož na pjenjeſu njeje ſenjeſowa zyrfkej ſaložena a wot pjenjeſu ujewotwiſuje woſtacže ſenjeſowej zyrfwje jaſo tajkeje. Žena krajna zyrfkej, jene zyrfwine ſjednoczeniſtvo, ſena wožada jaſo tajka wotwiſuje wot pjenjeſu a nježmě, bes tajkich woſtacž. Tehodla je to zyfka pjenjeſne praschenje ſena wulzy wažna wěz ſa krajnu zyrfkej kaž ſa ſenotliwu wožadu a — njeſolymy

żo — runje tak sa jenotliwego čłowjeka, kiz chze tu jako ksche-
scjan žitvý bycz. Grudna je tuta węz tehoodla, dokelž je jich mjes-
tymi jenotliwym dōsež, kotsiž spósnaja a pschidadža, so žu pjen-
jesy nisni a trēbne, haj, so je jich zhla kopiza pjenjes trēbna,
kotsiž pak niežo nochzedža wjedzecz wo tym jenym žlowežku:
dawacz. To praschenje dželenja stata wot zyrkeje tehoodla tak
traschi a scheri, dokelž žu statow zyrkeje s wulkeho džela wotefnali
ti kscheszanski luboscz, kotaž dawa, a dokelž do zhla nicžo nje-
wjedža wjazy wo tej kscheszanskej lubosczi, kotaž wopruje. A
tola njetrjebamij daloko thodziež a wohladamij jemu zyrkej, ka-
traž je 90 lēt wot stata dželenia a tola hisczeje wobsteji, haj
džela, skutkuje a tež — wopruje. Ze to nascha braitrowska su-
thejska zyrkej w Bramborskej.

Dalo žo w Bramborskej psches kralowski wukas w lēcze
1817 lutherska a reformirwana zyrkej do tak mjen. „uniony“
siednoczischtci, žo tutenu siednoczenju mnogo lutherskich spjego-
wasche, a to tehoodla, dokelž žo w tej tak mjenowanej unirowanej
zyrkevi te rosdželaze wuczbý lutherskeje zyrkeje na sad stajichu.
Kral Friedrich Wilhelm III. chysche pak žebi tuto siednoczenje
wot wschēch munusowacz, tak w lēcze 1822 psches sawjedženje
noweje agendy. Tola to bē podarnio. We Wrótkawje nastą-
lutherska strona, kotaž pscheczivo unionje wustupowasche a wot
lēta 1830 hem móže žo w Bramborskej wo tej tak mjenowanej
„starolutherskej“ zyrkevi rēczecz, kotaž žo wot uniony dželi a
tak tež wot stata dželenia bu. W lēcze 1841 wustupi tuta zyrkej
jako tajka a bu 5 lēt posdžischo, w lēcze 1845, wot krala jako
tajka pschiposnata. Tuta starolutherska zyrkej je po tajkim wot
stata dželenia a duž w pjenježnym na žwoje hrédki počasana.

Wot sapocžatka placzesche hižo ta sažada: schtóż ma žam do-
khodow, dyribi tež žobu to žwoje dawacz sa sdžerženje zyrkeje!
Duž tam jenož nan zyrkevinj dawok njeplaczi, ale tež kózde dže-
czo, kotrež ma žwoju sažlužbu. Wyžkoſcz dawka njebu po-
stajena, kózdy dawasche, kelskož chysche, a dokelž žo psches to dosež
nawda, njebē twjerdeho postajenja trjeba. Po czažu žo žomo
wot žo wěsta mera namka, kotaž pak pschezo dobrowólna bē. Do
wójny placzesche n. psch. žlužomna holza 4, 8, 12 hritnow wob
lēto, jedyn listynoscher 16, 20, 24 hr., jedyn žitnosejer 30 hacž
60 hr., bur 80 hacž 160 hr., pschekupz, sa tym hacž wobředzesche,
60 hacž 600 hr. To bē do wójny! A njeh žo njesabudże pra-
jicž, so ratarjo nimo teho hisczeje wot žwojego do farškeho domu
noschachu a noscha.

W spocžatku starasche žo kózda jenotliwa wožada jenož ža-
ma sa žo; posdžischo žo počasa, so je jena powschitowna kaža
nisna. Tuta žo sažadi a s teje dostawaju duchowni žwoje do-
khody. Nimo teho ma tutu zyrkej žo tež staracz sa žwojich du-
chownych na wuměnku, sa wudowym a žyroth duchownych, sa semi-
nary, žynody atd. a wěso tež sa wschē potrjebnosče jenotliweje
wožady.

Pschi spocžatku wójny liczesche tuta zyrkej 60 000 duschow
a tute 60 000 dyrbjachu sa bězne wudawki zyrkeje — wožadne
hisceje wschē — 300 000 hr. swjescz. To je na kózdu duschu
5 hr. Tute 60 000 duschow žu rosdželene na 80 wožadow s ně-
hdze 80 duchownymi. Jena wožada liczi w pscherestku na 750
duschow a ma wot tych prjedy naspmienjnych 300 000 hr.
swjescz 3750 hr.

A na tym niz dosež! Tuta zyrkicžka — tak dyrbimy ju
tola pornjo bramborskej, haj žnano saſkej krajnej zyrkevi mje-
nowatcz! — je nimo teho w běhu žwojich 90 lēt natwarila 185
zyrkivjow a kapalow a 73 farow a sažadila 31 pohrjebnischeczow
a te ležomnosče. k temu nisne, kupilai

S wójnskim czažom je žo tež tu wschelake pschemeniło, ale
niz pomjenischilo ale powjetschilo. Wyžoke drohotne pschilohi

s dokhodam duchownych buchu s dobrowólnymi darami nadate.
A nětke tež tuta zyrkej na nowym sarjadowanju žwojich dokho-
dow džela. Hdyž bu do wójny w pscherestku 5 hr. dawkom sa zyr-
kej licžených, lieža žo nětka na 20 hr. na hlowu a na lēto.

A pschi tym njesabudž, so je žo tuta zyrkej žwojego psche-
szwēdczenja dla, žwojeje wery dla žama do tuteho dželenja wot
stata podala, tak ſhubiwschi statne podpjery, tak pak žo tež
wšdawski statneho dohladowania a mitsrēczenja do zyrkwiſkich
wězow. So bu wona tehoodla tež pscheczehana, so buchu jeje
wjednizy pschi spocžatku do jaſtwa cžižnjeni, to njeh je tu jenož
tak pschi buku naspmienjene.

Echto to pornjo temu nětka praji a cžini nascha zyrkej, abo
lepje jeje jenotliwe statow, pschetož tute ju tola hakle tworja?!

S bliska a s daloka.

W Barlinje žu jeneho židowſkeho držidentu sa wschichého
Schüssleho rodu postajili. Ze to w jenym džele wohydlerstwa roš-
horjenje wubudzile. Nak móhl a žměl tež tajki muž s dohlado-
warjem bycz nad rožazym a ſah ſhazami kscheszauſkikh džecži!
Žeho wuſracze wo nabožinje w ſchuli je tole: „S politiskeho ſtej-
niſchež: dyribu ja nabožinu w ſchuli wotpočasacz, a ſe ſtejnischča
encho, kotrež ma džecži wochahuzcz. nimam žaneje pschicžinj. ſo
bych nabožne roswucžowanje w ſchulach ſawjedl!“ Tutón dr. Löwen-
stein bu wot njewotwiſnych ſa tuto město namjetowanu a ſ po-
mozu ſoziſdemokratow tež wuſwoleny.

Swony, we wójne wotedate, njehu žo ſwetscha do wo-
žadow wrózite, kaž žo to pschi ſkónczenju wójny nadžiachmy.
Tež nowych ſwonow, možasňich abo wozlowych njeje žo jich
hisceje wjele nalaſto. Duž hisceje na wjele ſich wězach proſidne
to město. I kotrehož bē hecž do lēta 1917 ſwón wolał woſadnyj. Že
wſcheloh ma nětka wulkostat hisceje 250 tun bronsh a 1000 tun
topora wſcheloh ſa ſwonu, a tute žo na evangelle a katholiske
zyrkeje Němskeje rosdžela. Waleje nadžije, ſo něcht ſ teho ſa
žwoje wotedate ſwonu doftanje, njetrjeba pak žona wožada měč;
pschetož tute 1250 tun njewucžinjia hisceje žyke 6% abo 16. džel
wotedatych ſwonow.

Na kolenach.

Jendželski předat naděndze něhdz na žwojim pucžowanju
muža, kiz pschi drósh kiežo ſamjenje rózno bijsche. Won da ſo
nim do rēče a džesche ſkónczne ſ njemu: Mój pscheczelo, w
macze, kaž ja wido, cžezke džezo, ale wž je tola dokonjecze a po-
chwilu te twjerde, mulke ſamjenje drobne a roſbite psched wami
lěza. Ža mam cžezke džezo, hdź žo prožuju, te ſamjenitwjerde
wutrobý w mojej wožadze rosmjehczicž. Tón dželacze ſoſasta
w žwojim džele, pohlada temu, kiz ſ njemu rēczesche, do woſlicža
a džesche: Ssnano knjež, njedželacze wž ſak wjele na kolenach
faž ja. Tuto khotne žlowo namala dobre měšino we wutrobje
předarja a běſche ſa njeho napominanje w prawym czažu. Nje-
pobrahim ſsnano tež pola tebje na tym, ſo pschemalo na kolenach
dželach?

Listowan je.

H. G. Wutrobný džak ſa luby poſtron ſe ſſerbow. Witam
Waſ ſ zubu wutrobnje do herbskeje domiſny dom! ſſnadž ſam
bósh něcht ſa nosche ſopjenko pschipoſczelecze!

P. M. w A. ſa XXI.

Samolwith redaktor ſarař Wyrzecz w Nožaciszach.
Cžiſhež ſſmolerjez knihicžiſhečeřne a knihačne, ſap. družſtvo
ſ wobm. rukowanjom w Budyschinje.